

S. Sayısı : 334

Umumî, mülhak ve hususî bütçelerle idare edilen daireler arasındaki ihtilâfların tahkim yolu ile halli hakkında kanun lâyihası ve Dahiliye, Adliye, Maliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (I/1085)

T. C.

Başvekâlet

Kararlar Müdürlüğü

Sayı: 6/2298

31 - V - 1938

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Umumî, mülhak ve hususî bütçelerle idare edilen daireler arasındaki ihtilâfların tahkim yolu ile halli hakkında Adliye vekilligince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetinin 30 - V - 1938 tarihli toplantısında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesile birlikte sunulmuştur.

Başvekil

C. Bayar

Esbabı mucibe

Umumî, mülhak veya hususî bütçelerle idare edilen daireler arasında tahaddüs eden hususî hukuk ihtilâfları, buna mevzu teşkil eden işin cereyan tarzı ve neticesi itibarile hususî bir mahiyet arzeder. Diğer taraftan aynı maksad ve gaye etrafında çalışan bu resmî teşekküllerin her birinde hukuk müşavirliği teşkilâtının da mevcudiyeti münazaalı hususların katğı bir safhaya intikalinden önce esaslı tedkiklere tâbi tutulmasını istilzam eder. Bu suretle esaslı tedkik safhalarından geçirilmiş olan ihtilâfların daha seri bir usulle halledileceğı ve ihtilâfta taraf olanların takib ettiği maksad ve gaye nazarı itibare almarak lâyihada gösterilen sistemin kabulü muvafık görülmüştür.

Bu sisteme göre umumî bütçeye dahil Devlet daireleri arasında çıkacak ihtilâfları, İcra Vekilleri Heyetince ve müddetle intihab olunacak İcra Vekilleri Heyeti azasından hakemler halleder.

Mülhak bütçe ile idare edilen daireler arasında veya bunlardan birile umumî bütçeye dahil bir daire arasında tahaddüs eden ihtilâfların halli vazifesi Başvekâlet müsteşarına aiddir.

Mahallî idarelere veya sermayesinin tamamı Devlete belediye veya idarei hususiyeye aid teşekküller arasında çıkacak ihtilâflar daha farklı bir mahiyet arzettiğinden bunların bir neticeye raprı buldukları mahallin yüksek dereceli hukuk hâkim veya reisine tevdi edilmiştir,

Dahiliye encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Dahiliye encümeni

Esas No. 1/1085

Karar No. 42

10 - VI - 1938

Yüksek Reisliğe

Umumî mülhak ve hususî bütçelerle idare edilen daireler arasındaki ihtilâfların tahkim yolile hâlli hakkında Adliye vekilliğince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetinin 30 - V - 1938 tarihli toplantısında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihasının esbabı mucibesile birlikte gönderildiğini bildiren Başvekâletin 31 mayıs 1938 tarih ve 6/2298 sayılı tezkeresi Encümenimize verilmiş olmakla Adliye vekilinin ve Dahiliye vekilliği Hukuk müşavirinin de hazır buldukları 7 haziran 1938 tarihindeki toplantımızda okundu ve lâyiha tedkik edildi.

Umumî, mülhak veya hususî bütçelerle idare edilen daireler veya bunlardan birile belediyeler arasında çıkan hususî hukuk ihtilâfları eşhas hukuku ihtilâflarından ayrı bir mahiyet arzemesi hasebile kudretli hukuk müşavirlerine malik bulunan işbu dairelerin. iddia ettikleri hakri hakem yolile daha seri bir surette istihsal eylemeleri daha muvafık olacağından hem bu dairelerin beyhude vakit kaybetmelerine, mâni olmak, hem de, mahkemelerin bir kısım meşguliyetlerinden bu suretle kurtulmaları sebeble eşhas hukuku davalarına daha fazla mesai sarfeylemelerini temin etmek gayesini istihdaf eden bu lâyihanın esas itibarile kabulü muvafık görülmüştür.

İleride tereddüde mahal kalmamak üzere belediyelerle yukarıda yazılı daireler arasında çıkan ihtilâfların da bu kanunun şumulü dahilinde olduğu lâyihanın unvanında ve maddelerde tasrih edilmiştir.

3 neü maddede zikrolunan hallerde Temyiz mahkemesi, Şûrayı devlet, Diyanı muhasebat reis-

lerinden birinin hâkem tayin edilmesi daha muvafık görülmüştür.

Hâkemlerin kararına karşı mahkemelere de müracaat edilemeyeceğinin 6 ncı maddede tasrih edilmesi her hangi bir tereddüdün izalesi için faydalı addolunmuş ve 4 neü maddede yazılı mer-ciden verilen karara itiraz müddeti altmış güne çıkarılmıştır.

Elyevm mahkemelerde takib edilmekte olan ihtilâflardan katı surette intağ edilmemiş olanların da bu kanun hükümleri dairesinde halli için muvakkat madde yazılmıştır.

Vücade gelen yeni vaziyete göre dairelerin hazırlanabilmesi için kanunun 1 eylül 1938 tarihinde meriyete girmesi tensib olunmuştur.

Arzolunan tadilâtı ihtiva etmek üzere yazılan lâyihanın, Ulu Heyete takdim olunmak üzere, Yüksek Reisliğe sunulmasına karar verildi.

Dahiliye En. Rs	M. M.	Kâ.
Takirdağ	Çanakkale	Tokad
C. Uybadın	Ş. Yaşın	H. Ergun
Antalya	Burdur	Bursa
R. Kaplan	H. Onaran	F. Güvendiren
Çanakkale	Çoruh	Çorum
H. Ergeneli	A. Tüzün	K. Alpsar
Erzurum	Erzurum	İstanbul
N. Elgün	Gl. Z. Soydemir	Ş. Â. Ögel
Kars	Kocaeli	Kütahya
S. Özoğuz	A. S. Albaytuğan	M. Somer
Malatya	Sivas	Sivas
E. Barkın	M. Ş. Bleda	S. Görkey
Tokad	Zonguldak	Zonguldak
G. Pekel	H. Türkmen	R. Vardar

Adliye encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Adliye encümeni

Esas No. 1/1085

Karar No. 51

20 - VI - 1938

Yüksek Reisliğe

Umumî, mülhak ve hususî bütçelerle idare edilen daireler arasındaki ihtilâfların tahkim yolile halli hakkında Adliye vekilligince hazırlanıp İcra Vekilleri Heyetini nkararı üzerine Başvekâletin 31 - V - 1938 tarih ve 6/2298 sayılı tezeresile Büyük Meclise sunulan kanun lâyihası Adliye encümenine de havale edilmekle Adliye vekili huzurile Dahiliye encümeninin tadilleri ve mucib sebebler mazbatasile birlikte tedkik ve müzakere olundu.

Her biri Devlet müessesesi olan umumî, mülhak ve hususî bütçelerle idare edilen resmî teşekküller arasında tekevvün edecek ihtilâfların hususî hukuk hükümlerine göre Adliye mahkemelerinin vazifesi dahilinde bulunanların tahkim yolile halledilmesini tesbit eden bu lâyiha Hükümetin mucib sebebler lâyihasında beyan olduğu üzere bu idare ve müesseselerin ihtilâf mevzuu olan işler hakkında her birinin teşkilâtında mevcut olan hukuk müşavirleri marifetile esaslı tedkiklerden geçmiş olması tabii olduğundan daireler arasında nizalı vaziyet devam ettiği hallerde bunların mahkemelere arz edilerek umumî hükümler dairesinde tahkik ve tedkike tâbi tutulması bu işlerin hallinin gecikmesine sebebiyet verdiği cihetle lâyhada gösterildiği üzere aralarında ihtilâf çıkan daire ve müesseselerin vaziyetlerine göre hakemler marifetile bu ihtilâfların halli Encümenimizce de musib ve muvafık görülmüş ve lâyiha esas itibarile kabul edilmiştir.

Dahiliye encümeninin birinci maddede belediyelerin dahi tasrih edilmesi lüzumuna dair düşüncesi kanunun tatbikatında tereddüde mahal vermeyecek bir kayid olduğundan Encümenimizce de tasvib edilerek madde aynen kabul edilmiştir.

Lâyihanın ikinci maddesinde umumî bütçeye dahil daireler arasında çıkacak ihtilâfların İcra Vekilleri Heyeti tarafından kendi azasından seçeceği bir hakem marifetile halline dair olan hükümde bu intihabın müddetle takyid edilmesine encümen lüzum görmeyerek madde-

den bu kaydi kaldırmıştır.

Mülhak bütçe ile idare edilen daireler ve bunlardan biri ile umumî bütçeye dahil daireler arasında tekevvün edecek ihtilâfların halli için Temyiz mahkemesi, Devlet şûrası ve Divanı muhasebat reislerinden birinin İcra Vekilleri Heyetince hakem tayin edilmesi suretinde Hükümet teklifini değiştiren Dahiliye encümeninin tadili encümenimizce de esas itibarile münasib görülmüşse de maddenin yazılış tarzına göre bu kabil ihtilâfların hallinde Temyiz mahkemesi, Devlet şûrası ve Divanı muhasebatın yalnız birinci reislerinin hakem olabileceği anlaşılmaktadır. Bu üç heyetin birinci reislerinden başka daire reislerinin de hakem olabilme-leri işlerin çok olabilmesi ihtimaline göre birinci reislerin hem asıl vazifelerinin ifasına engel olmaması ve hem de ihtisas bakımından işlerin mahiyetine göre bu heyetlerin ayrıldığı daireler reislerinin ihtilâfları daha kolaylıkla halledebilecekleri mülâhazasile muvafık görülmüş ve bunlardan birini hakem olarak seçmeğe de Adliye vekilinin salâhiyetli olması isabetli olacağı derpiş edilmiş ve madde bu yolda değiştirilerek kaleme alınmıştır.

Dahiliye encümeninin kabul ettiği dördüncü maddede halledilecek ihtilâfların her hangi bir hukuk hâkimi tarafmdan bakılacağını gösteren hükümler arasında ihtilâf mevzuunun gayrimenkule taallûk ettiği hallerde o gayrimenkulün bulunduğu yer hâkiminin salâhiyetli hakem olması amaddeye ilâve edilmiştir.

Hukuk mahkemesi reis ve hâkimi kaydine ticaret mahkemesi reis ve hâkimlerinin de dahil olduğu tabii görülmüş ve ayrı ticaret mahkemesi bulunan yerler için ticaret hâkiminin de maddede tasrihine lüzum olmadığma encümen- ce karar verilmiştir.

Bu kanuna göre salâhiyetli hâkime müracaat tarzını ve hâkimin göreceği işlerde tatbik edeceği tedkik ve tahkik usullerini gösteren beşinci maddede encümenimiz bu kanunun hedef

tuttuğu maksad ve gayeye göre hakemlerin umumî hükümlere bağlı olmayarak kendilerine arzedilen ihtilâflar için tedkik ve tahkik şeklini ve tarafların lâyiha teatisi ve vesika ibrazı ve delil ikamesi gibi hususlar için müddet tayini keyfiyetini hakeme bırakmış ve hakemin hâkimlerin haiz olduğu bütün salâhiyetleri, göreceği işler hakkında kullanabileceği de maddede tasrih kılınmıştır.

Hâkimin salâhiyetini kullanacak olan hakemin göreceği iş yalnız tedkika munhasır olmayıp tahkiki de ihtiva edeceğine mebni maddeye tedkik ile beraber tahkik kelimesi de ilâve olunarak hakem için kabul edilen salâhiyette bununla vuzuh temin edilmiştir.

Hakemin tarafları her halde dinlemesi icab edeceği hakkında dermeyan edilen mütalea üzerine encümenin yaptığı görüşme neticesinde tarafların bütün iddia ve defilerini hazırlıyarak dosyalarını tanzim etmiş olacıklarına göre tarafların duruşma tarzında mutlak olarak dinlenmelerinde bir zaruret olmadığı ve bu kanunun maksadile de böyle bir mecburiyetin telif edilemeyeceği sebep gösterilerek hakemin lüzum gördüğü takdirde tarafları dinliyebileceklerine

dair maddenin son fıkrası Salâh Yargı (Kocaeli) nin muhalif reyine karşı ekseriyetle kabul edilmiştir.

Altıncı maddedeki merci, hakem olarak düzeltilmiş ve hukuk mahkemesi reis veya hâkiminin hakem sıfatile vereceği karara karşı itiraz müddeti Hükûmetin teklifi gibi otuz gün olarak kabul olunmuştur.

Yedinci maddede merci hakem olarak düzeltilmiş, sekizinci maddedeki pul sözü yerine damga pulu yazılmıştır. Encümenimizce yapılan tadillerle lâyiha, havalesi veçhile Maliye encümenine tevdi olunmak üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Ad. E. Reisi	M. M.	Kâtib
Çorum	Kocaeli	Erzurum
Münir Çağıl	Salâh Yargı	Fuad Sirmen
Antalya	Bursa	Ankara
T. Arıcan	Atıf Akgüç	M. Ökmen
Konya	Kayseri	Kocaeli
R. Türel	R. Özsoy	Ragıp Akca
Balıkesir	Bursa	Urfa
O. Niyazi Burcu	S. F. Talay	Fuad Gökbudak
	Kastamonu	
	Dr. Ş. Şenozan	

Maliye encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Maliye encümeni

Esas No. 1/1085

Karar No. 66

24 - VI - 1938

Yüksek Reisliğe

Umumî, mülhak ve hususî bütçelerle idare edilen daireler arasındaki ihtilâfların mecburî tahkim yolile halline dair Adliye vekâletince hazırlanıp 30 - V - 1938 tarihli İcra Vekilleri Heyeti kararına tevfikân Başvekâletin 31 mayıs 1938 tarih ve 6/2298 numaralı tezkeresile Yüksek Reisliğe arzedilen kanun lâyihası ve mucib sebepleri Dahiliye ve Adliye encümenleri mazbatalarile birlikte encümenimize tevdi buyurulmakla Adliye vekili hazır olduğu halde encümenimizde okundu ve müzakere edildi.

Esbabı mucibesinden anlaşıldığı üzere kanun lâyihası, rüyeti mehâkimi umumiyenin vazifesi dahilinde bulunan ihtilâflardan dolayı Devlet

devairi ile Mülhak ve hususî bütçelerle idare edilen daireler ve belediyeler arasında tekevvün eden davalar için umumî mahkemeler yerine işbu kanun lâyihasında gösterilen hakemlere müracaat edilmesini ve bu suretle ihtilâfların daha sürat ve suhuletle hallini istihdaf etmekte olup bu hususta tahriren ve şifahen verilen izahat üzerine encümenimizce dahi işbu lâyihanın esası muvafık görülmüş ve Adliye encümeninin maddeleri tedkike esas ittihaz edilmiştir.

Lâyihanın birinci maddesinde: sermayesinin tamamı Devlete, hususî idarelere ve mülhak bütçelere veya belediyelere aid daire ve müesseseler hakkında dahi işbu kanunun tatbik edileceğini

göstermek üzere bir kaç kelime ilâve edilmek suretile madde yeniden yazılmıştır.

Adliye encümenininin 8 nci maddesinde her ne kadar hakemler tarafından tedkik edilecek bu gibi davalara aid evrak ve vesaikin ve kararların her türlü harç ve rüsum ve damga pulundan muaf olacağı beyan edilmiş ise de Encümenimiz bu hususta bir istisna yaratmağı lüzumsuz bulduğundan mezkûr madde tayyedilmiş ve Dahiliye encümenininin mazbatasındaki muvakkat madde dahi lüzumlu görülerek kabul edilmiştir.

Diğer maddeler aynen kabul edilmekle havalesi mucibince Bütçe encümenine tevdi buyurulmak üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Maliye E. Reisi	Bu M. M.
Bayazıt	Yozgad
<i>Ihsan. Tav</i>	Aşağıdaki sebeplerden dolayı muhalifim
Kâtib	
Yozgad	Mardin
	<i>O. Dinçer</i>
	İçel
	<i>E. İnankur</i>

İzmir	Bursa	İstanbul
<i>K. Dursun</i>	<i>Dr. G. Kahraman</i>	<i>Y. Yazıcı</i>
Aydın	Diyarbakır	Manisa
<i>A. Menderes</i>	<i>H. Üniz</i>	<i>T. Hitit</i>
İstanbul		
<i>A. Bayındır</i>		

Muvakkat maddede henüz intaç edilmemiş olan ihtilâflara da bu kanun hükümlerinin tatbik edileceği kabul edilmiş ise de bida-yeten hükme iktiran etmiş olub temyizde olan veya derdesti temyiz bulunan davalara bu hükmün teşmili bu işlerin daha çok uzamasına sebebiyet vereceği gibi tarafların evvelce hüküm vermiş ve reyini ihsas etmiş bulunan hâkimlerin hakemliğini kabul etmemeleri ve reddi hâkim ve nakli dava talebinde bulunmalarına sebep olması dahi muhtemel bulunduğundan derdesti temyiz davaların bu madde hükmünden hariç bırakılmasına taraftarım ve bu sebeble mezkûr maddeye muhalifim

Yozgad
E. Draman

Bütçe encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Bütçe encümeni
Mazbata No. 212
Esas No. 1/1085

27 - VI - 1938

Yüksek Reisliğe

Umumî, mülhak ve hususî bütçelerle idare edilen daireler arasındaki ihtilâfların tahkim yolu ile halli hakkında olub Başvekâletin 31 mayıs 1938 tarih ve 6/2298 sayılı tezkeresile Yüksek Meclise sunulan kanun lâyihası Dahiliye, Adliye ve Maliye encümenleri mazbatalarile birlikte Encümenimize verilmiş olmakla Adliye vekili hazır olduğu halde okundu ve konuşuldu :

Umumî, mülhak ve hususî bütçelerle idare edilen daireler ve belediyelerle sermayesinin tamamı Devlete veya belediye veya hususî idarelere aid bulunan daire ve müesseseler arasında tekevvün eden hususî hukuku alâkadar eden ihtilâflar adli kaza mercilerinde umumî hükümler dairesinde halledilegelmektedir. Bu daireler arasındaki ihtilâfların hakikî şahıslar arasında husule gelen ihtilâflardan farklı bir mahiyetleri bulun-

duğu tabii olmakla beraber bu daireleri idare edenlerin her hangi bir ihtilâf halinde hüsnüniyetle hareketleri de tabii bulunduğundan bir çok zaman ve masrafı istilzam eden bu davaların daha kısa bir zamanda ve az masrafla hallini temin etmek üzere tahkim yolu ile halledilmesi derpiş edilmiş ve yine bu ihtilâfların hususiyeti nazara alınarak hukuk usulü muhakemeleri kanununun tahkime aid hükümleri haricinde bir esasın tesbiti de muvafık görülerek işbu lâyiha sevk edilmiştir.

Bir çok memleketlerde taammüm etmiş ve faideleri görülmüş olan bu usulün bizde de tatbikını temin eden işbu lâyiha esas itibarile encümenimizce de kabul edilmiş ve Maliye encümeni metni müzakereye esas tutulmuştur.

Lâyihanın üçüncü maddesinde mülhak bütçe

ile idare edilen daireler veya bunlardan biri ile umumî bütçeye dahil daireler arasında zuhur edecek ihtilâfların Adliye vekili tarafından Temyiz mahkemesi, Devlet şûrası ve Divanı muhasebat birinci reisleri arasından seçilecek bir hakem marifetile halli tesbit edilmişse de Hükümet bu daireler arasındaki ihtilâfları doğrudan doğruya Temyiz mahkemesi reisine bildirilmesini ve Temyiz mahkemesi reisi tarafından da işin mahiyetine göre Temyiz mahkemesi daire reislerinden birini hakem tayini daha muvafık olacağı beyan ve maddenin o yolda tadili teklif edilmiş, hususî hukuku alâkadar etmesi tabii olan bu ihtilâfların daha salâhiyetli olan Temyiz reislerinden biri tarafından hallinin maslahata daha uygun düşeceğini ve bu hake-min Temyiz reisi tarafından seçilmesinde de isabet bulunacağını gören encümenimiz teklifi kabul ederek maddeyi o yolda tadil eylemiştir.

Muvakkat maddede vuzuhu temin için bir ibare değişikliği yapılmış, diğer maddeler Maliye encümeninin tadili dairesinde aynen kabul edilmiştir. Bu esas dairesinde yeniden hazırlanan kanun lâyihası müstacelen müzakere edilmek dileğiyle Umumî Heyetin tasvibine konulmak üzere Yüksek Reisliğe sunuldu.

R. V. Isparta Mükerrem Ünsal	M. M. Trabzon R. Karadeniz	Kâtib İstanbul F. Öymen
Çorum E. Sabri Akgöl	Diyarbakır Rüştü Bekit	İzmir H. Çakır
Kayseri N. Kerven	Kırklareli Ş. Ödül	Malatya M. Öker
Malatya O. Taner	Mardin R. Erten	Ordu H. Yalman
Seyhan N. Eldeniz	Trabzon Sırrı Day	

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Umumî, mülhak ve hususî bütçelerle idare edilen daireler arasındaki ihtilâfların tahkim yolile halli hakkında kanun lâyihası

MADDE 1 — Umumî, mülhak ve hususî bütçelerle idare edilen daireler arasında tekevün eden ihtilâflardan adliye mahkemelerinin vazifesi dahilinde bulunanlar bu kanunda yazılı tahkim usulüne göre halledilir.

MADDE 2 — Umumî bütçeye dahil daireler arasında te-haddüs eden ihtilâflar İcra Vekilleri Heyetince ve müddetle

DAHİLİYE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Umumî, mülhak ve hususî bütçelerle idare edilen daireler, ve bunlarla belediyeler arasındaki ihtilâfların tahkim yolile halli hakkında kanun lâyihası

MADDE 1 — Umumî, mülhak ve hususî bütçelerle idare edilen daireler ve bunlarla belediyeler arasında çıkan ihtilâflardan adliye mahkemelerinin vazifesi dahilinde bulunanlar bu kanunda yazılı tahkim usulüne göre halledilir.

MADDE 2 — Umumî bütçeye dahil daireler arasında ta-haddüs eden ihtilâflar İcra Vekilleri Heyetince ve müddetle

ADLİYE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Umumî, mülhak ve hususî bütçelerle idare edilen daireler arasındaki ihtilâfların tahkim yolile halli hakkında kanun lâyihası

MADDE 1 — Dahiliye encümeninin tadili aynen

MADDE 2 — Umumî bütçeye dahil daireler arasında tahaddüs edecek ihtilâflar İcra Vekilleri Heyetince seçilecek İcra

MALİYE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Umumî, mülhak ve hususî bütçelerle idare edilen daireler ve belediyelerle sermayesinin tamamı Devlete veya belediye veya hususî idarelere aid daire ve müesseseler arasındaki ihtilâfların tahkim yolüne halli hakkında kanun lâyhası

MADDE 1 — Umumî, mülhak ve hususî bütçelerle idare edilen daireler ve belediyelerle sermayesinin tamamı Devlete veya belediye veya hususî idarelere aid olan daire ve müesseseler arasında çıkan ihtilâflardan adliye mahkemelerinin yazifesi dahilinde bulunanlar bu kanunda yazılı tahkim usulüne göre halledilirler.

MADDE 2 — Adliye encümeninin 2 nci maddesi aynen

BÜTÇE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

MADDE 1 — Maliye encümeninin 1 nci maddesi aynen.

MADDE 2 — Adliye encümeninin 2 nci maddesi aynen.

Hü.

intihab olunacak İcra Vekilleri Heyeti azasından hakemler vasıtasile hallolunur.

MADDE 3 — Mülhak bütçe ile idare edilen daireler veya bunlardan birisile ikinci maddede yazılı daireler arasında hâsıl olan ihtilâfları Başvekâlet müsteşarı halleder.

MADDE 4 — Hususî bütçe ile idare olunan veya sermayesinin tamamı Devlet, belediye veya idarei hususiye tarafından ödenmiş olan daire ve müesseselerin veya bu daire ve müesseselerden birile ikinci ve üçüncü maddelerde yazılı dairelerden biri arasında tahaddüs eden ihtilâflar buldukları mahallin ve taraflar muhtelif yerlerde bulunuyorlarsa müddeialeyh mevkiinde olan daire veya müessesenin, müddeialeyhler teaddüd eyleliği takdirde bunlardan birinin bulunduğu yerin yüksek dereceli hukuk hâkim veya reisi tarafından hallolunur.

MADDE 5 — Bu kanunun şümulüne giren işlerin tedkik edilebilmesi taraflardan birinin vaki olacak yazılı müracaatına bağlıdır. İhtilâfı halle salâhiyetli merci tedkikatın şeklini ve müddetleri tayin eder. Lüzum gördüğü takdirde tarafları da dinleyebilir.

Da. E.

intihab olunacak İcra Vekilleri Heyeti azasından bir hakem vasıtasile hallolunur.

MADDE 3 — Mülhak bütçe ile idare edilen daireler veya bunlardan birisile 2 nci maddede yazılı daireler arasında hâsıl olan ihtilâflar; Temyiz mahkemesi, Şûrayı devlet, Divanı muhasebat reislerinden biri İcra Vekilleri Heyetince hakem tayin edilerek hallolunur.

MADDE 4 — Belediyeler, hususî bütçe ile idare olunan veya sermayesinin tamamı Devlet, belediye veya idarei hususiye tarafından ödenmiş olan daire ve müesseselerin veya bu daire ve müesseselerden birile 2 nci ve 3 ncü maddelerde yazılı dairelerden biri arasında tahaddüs eden ihtilâflar, buldukları mahallin ve taraflar muhtelif yerlerde bulunuyorlarsa müddeialeyh mevkiinde olan daire veya müessesenin, müddeialeyhler teaddüd eylediği takdirde bunlardan birinin bulunduğu yerin yüksek dereceli hukuk hâkim veya reisi tarafından hallolunur.

MADDE 5 — Hükûmetin beşinci maddesi aynen

Ad. E.

Vekilleri azasından bir hakem vasıtasile hallolunur.

MADDE 3 — Mülhak bütçe ile idare edilen daireler veya bunlardan biri ile ikinci maddede yazılı daireler arasında hâsıl olan ihtilâflar Temyiz mahkemesi, Devlet şûrası ve Divanı muhasebat birinci reisleriyle daire reislerinden Adliye vekilinin seçeceği bir hakem tarafından hallolunur.

MADDE 4 — Belediyeler, hususî bütçe ile idare olunan veya sermayesinin tamamı Devlet, belediye veya hususî idarelere aid olan daire ve müesseselerin veya bu daire ve müesseselerden birile ikinci ve üçüncü maddelerde yazılı dairelerden biri arasında tahaddüs eden ihtilâflar bulunduğu yerin ve ihtilâf gayrimenkule taallük ediyorsa o gayrimenkulün bulunduğu mahallin ve taraflar ayrı ayrı yerde bulunuyorlarsa müddeialeyh mevkiinde olan daire veya müessesenin ve müddeialeyhler teaddüd eylediği takdirde bunlardan birinin bulunduğu yerin yüksek dereceli hukuk mahkemesi reisi veya hâkimi tarafından hakem sıfatile hallolunur.

MADDE 5 — Bu kanunun şümulüne giren işlerin tedkik edilebilmesi taraflardan birinin vaki olacak yazılı müracaatına bağlıdır. Hakem, tedkikatın ve tahkikatın şeklini ve müddetlerini tayin eder ve hâkimin haiz olduğu bütün salâhiyetleri kullanabilir. Lüzum gördüğü takdirde tarafları da dinleyebilir.

Mal. E.

B. E.

MADDE 3 — Adliye encümeninin 3 ncü maddesi aynen

MADDE 3 — Mülhak bütçe ile idare edilen daireler veya bunlardan biri ile ikinci maddede yazılı daireler arasında hâsıl olan ihtilâflar Temyiz mahkemesi reisi tarafından, Temyiz mahkemesi daire reisleri arasından, seçilecek bir hakem marifetile hallolunur.

MADDE 4 — Adliye encümeninin 4 ncü maddesi aynen

MADDE 4 — Adliye encümeninin 4 ncü maddesi aynen.

MADDE 5 — Adliye encümeninin 5 nci maddesi aynen

MADDE 5 — Adliye encümeninin 5 nci maddesi aynen.

Hü.

Da. E.

Ad. E.

MADDE 6 — Yukarıki maddelerde yazılı mercilerin vereceği kararlar katğidir. Aleyhine hiç bir makama müracaat edilmez. Ancak dördüncü maddede yazılı merciden verilen karara karşı yeniden tedkiki icab ettirecek haklı sebeplerin mevcudiyeti halinde tebliğ tarihinden itibaren otuz gün içinde kararı ittihaz eden hâkime itiraz olunabilir.

MADDE 7 — Yukarıki maddelerde yazılı mercilerden verilen kararlar, ilâmların icrasına dair olan hükümlere göre infaz olunur.

MADDE 8 — Bu kanuna tevfikân görülecek işlere aid bütün evrak ve vesikalarla verilecek kararlar ve icraya müteallik muameleler her türlü harç, resim ve puldan muaftr.

MADDE 9 — Bu kanunun hükmünü icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

MADDE 6 — Yukarıki maddelerde yazılı mercilerin vereceği kararlar katğidir. Aleyhine hiç bir makam ve mahkemeye müracaat edilemez. Ancak 4 ncü maddede yazılı merciden verilen karara karşı yeniden tedkiki icab ettirecek haklı sebeplerin mevcudiyeti halinde tebliğ tarihinden itibaren 45 gün içinde kararı ittihaz eden hâkime itiraz olunabilir.

MADDE 7 — Hükümetin 7 nci maddesiaynen

MADDE 8 — Hükümetin 8 nci maddesi aynen

MUVAKKAT MADDE — Bu kanunun meriyete girdiği tarihte mahkemelerce katği surette intaç edilmemiş olan ihtilâflar da bu kanun hükümlerine tâbi tutulurlar.

MADDE 9 — Hükümetin 9 ncu maddesi aynen

MADDE 6 — Yukarıki maddelerde yazılı hâkemler tarafından verilecek kararlar katğidir ve tescile tâbi değildir. Aleyhine hiç bir makam ve mahkemeye müracaat edilemez.

Ancak; dördüncü maddede yazılı hakem tarafından verilmiş olan karara karşı yeniden tedkiki icab ettirecek haklı sebeplerin mevcudiyeti halinde kararın tebliği tarihinden itibaren 30 gün içinde kararı veren hakeme itiraz olunabilir.

İtiraz üzerine verilecek kararlar katğidir.

MADDE 7 — Yukarıki maddelerde yazılı hakemler tarafından verilen kararlar ilâmların icrasına dair olan umumî hükümlere göre infaz olunur.

MADDE 8 — Bu kanuna göre görülecek işlere aid bütün evrak ve vesikalarla verilecek kararlar ve icraya müteallik muameleler her türlü harç, resim ve damga pullundan muaftr.

MADDE 9 — Hükümetin teklifi aynen.

Mal. E.

MADDE 6 — Adliye encümeninin 6 ncı maddesi aynen

MADDE 7 — Adliye encümeninin 7 nci maddesi aynen

MUVAKKAT MADDE — Dahiliye encümeninin muvakkat maddesi aynen

MADDE 8 — Hükümetin 9 ncu maddesi aynen

B. E.

MADDE 6 — Adliye encümeninin 6 ncı maddesi aynen.

MADDE 7 — Adliye encümeninin 7 nci maddesi aynen.

MUVAKKAT MADDE — Bu kanunun şumulüne girib de kanun meriyete girdiği tarihte mahkemelerce henüz intaç edilmemiş davalarla intaç edildiği halde haklarında verilen ilâmlar henüz kat'iyet kesbetmemiş olan davalar dahi bu kanun hükümlerine tâbidir.

MADDE 8 — Bu kanun 1 Eylül 1938 tarihinden muteberdir.

Hü.

MADDE 10 — Bu kanun tarihinde meridir.

30 - V - 1938

Bş. V.	Ad. V.
C. Bayar	Ş. Saracoğlu
M. M. V.	Da. V.
K. Özalp	Ş. Kaya
Ha. V.	Mal. V.
Dr. T. R. Aras	F. Ağralı
Mf. V.	Na. V.
S. Arıkan	A. Çetinkaya
İk. V.	S. İ. M. V.
Ş. Kesebir	Dr. H. Alataş
G. İ. V.	Zr. V.
Rana Tarhan	F. Kurdoğlu

Da. E.

MADDE 10 — Bu kanunun hükümleri 1 Eylül 1938 tarihinden başlar.

Ad. E.

MADDE 10 — Dahiliye encümeninin teklifi aynen.

Mal. E.

MADDE 9 — Dahiliye encümeninin 10 ncu maddesi aynen

B. E.

MADDE 9 — Bu kanun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

